

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4'2020

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних і юридичних наук

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2015 р. № 1328 (економічні науки). Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2016 р. № 820 (юридичні науки). Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Рішення Аудиторської палати України від 21.12.2017 № 353/10 (фахове видання з обліку та аудиту).

Журналу присвоєно міжнародний ідентифікаційний номер ISSN 2409-1944 та включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії

внутрішніх справ України (Протокол № 5 від 12 березня 2020 р.). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 17.04.2020

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Суб'єкт видавничої справи

© "Аналітик", 2020
© "Економіка. Фінанси. Право",
2020

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ECONOMICS FINANCES LAW

MONTHLY INFORMATIONAL AND ANALYTICAL JOURNAL

№ 4'2020

(issued from 1994)

ISSN 2409-1944

Journal is included in the list of scientific professional editions of Ukraine, which can be published results of dissertations for the degree of doctor and candidate (PhD).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine of 21 December 2015 № 1328 (economic sciences). Order of Ministry of Education and Science of Ukraine on July 11, 2016 № 820 (legal sciences). Order of Audit Chamber of Ukraine on 21 December 2017 № 353/10 (accounting and audit).

Certificate of registration of a series of KV № 21620-11520PR dated October 12 2015.

Journal is awarded the international identification number ISSN 2409-1944 and included in the international Scientometrics base Index Copernicus.

Founders:

Audit firm "Analitik" jointly with the National Academy of Internal Affairs of Ukraine

Articles must pass

selection, internal and external review

Recommended for publication and dissemination through the Internet by the Academic Council of the National Academy of Internal Affairs of Ukraine (Protocol № 5 dated March 12, 2020). Full or partial reprint of the

materials of the journal is allowed only with the consent of the editorial office.

The authors are responsible for the selection and presentation of the facts. The content and authenticity of the advertisement is the responsibility of the advertiser.

Signed for print 17.04.2020

Format 60/84/8

Publication – 250 copies

Address of the editorial office: 01001, Kyiv,

Khreshchatyk str., 44

Phones: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Fax: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Web: www.efp.in.ua

*The subject of
publishing*

© "Analitik", 2020
© "Economics. Finances. Law",
2020

Typography: LLC "International Business
Center"

Головний редактор

Левченко Валентина Петрівна, д.е.н., член Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, директор ВПГО «Спілка аудиторів України»

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Бойко Антон Олександрович, к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет

Величко Олена Георгіївна, радник першого віце-прем'єра міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України

Вережубова Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, Білоруський державний економічний університет

Герасимович Анатолій Михайлович, д.е.н., професор, Ніжинський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування

Головач Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, головний науковий співробітник Наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції (навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Евангелос Сіскос, д.е.н., професор, Університет Західної Македонії

Криштопа Ірина Ігорівна, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, вчений секретар Державного підприємства «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування»

Полякова Євгенія Сергіївна, к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи, проректор з науково-педагогічної роботи (навчальний процес) Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

Потишняк Олена Миколаївна, д.е.н., доцент, професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Ткаченко Сергій Анатолійович, д.е.н., доцент, ректор Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

Тринчук Віктор Вікторович, к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Національного університету харчових технологій

Чижєвська Людмила Віталіївна, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту Державного університету «Житомирська політехніка», академік Академії економічних наук України

Члени редакційної колегії з правових наук:

Балгімбекова Гульнара, к.ю.н., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління ПРАТ «Аудиторська фірма "Аналітик"», Заслужений юрист України

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, заслужений юрист України, полковник поліції

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., проф., заслужений юрист України, академік Міжнародної академії безпеки та конфліктології

Константинов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративної діяльності НАВС

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України

Мусін Куат Саніязданович, к.ю.н., старший викладач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет ім. Е.А. Букетова

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморського національного університету імені Петра Могили, академік Національної академії наук вищої освіти України

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного права та соціально-гуманітарних дисциплін, Інститут права та суспільних відносин Університету "Україна". Заслужений юрист України.

Яровий Анатолій Олександрович, к.ю.н., доцент, професор кафедри права та адміністративного регулювання Маріупольського державного університету, суддя у відставці

Технічний редактор: Куцяк Олександр Анатолійович

Випусковий редактор: Туманян Анна Оганесівна

Editor-in-chief

Levchenko Valentyna Petrivna, Dr. Economics, member of the Supervisory Board for audit activity of the Authority public oversight for audit activity, Director of the All-Ukrainian Professional Non-Governmental Organization "Union of Auditors of Ukraine"

Members of the editorial board of Economic Sciences:

Boiko Anton Oleksandrovych, PhD Economics, Associate Professor of Economic Cybernetics Department, Sumy State University

Velychko Olena Heorhiivna, Advisor to the First Vice Prime Minister of Ukraine - Minister of Economic Development and Trade of Ukraine

Verezubova Tatyana Anatolevna, Dr. Economics, Professor, Head of the Department of Finances, Belarusian State Economic University

Evangelos Siskos, Dr. Economics, Professor, University of Western Macedonia

Herasymovych Anatolii Mykhailovych, Dr. Economics, Professor, Nizhyn Agrotechnical Institute of National University of Bioresources and Nature Management

Holovach Tetiana Anatoliivna, Dr. Economics, Professor, Chief Scientist of the Scientific Laboratory for Criminal Police of the Educational and Scientific Institute № 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv

Kryshchopa Iryna Ihorivna, Dr. Economics, Professor, Professor of Accounting and Taxation Department, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman

Mantsevych Yurii Mykolaiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Scientific Secretary of the State Enterprise "Research and Design Institute of Urban Development"

Pollakova Yevheniia Serhiivna, PhD Economics, Associate Professor of Finances and Banking Department, vice-rector for scientific and pedagogical work, Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"»

Potyshniak Olena Mykolaivna, Dr. Economics, Associate Professor, Professor of the Production, Business and Management Department of the Kharkiv National Technical University of Agriculture after Petro Vasylenko

Prushkivskiy Volodymyr Hennadiiovych, Dr. Economics, Professor, First Vice-Rector of the Zaporizhia National Technical University

Tkachenko Serhii Anatoliiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Rector of the Higher Educational Institution «International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"»

Trynchuk Viktor Viktorovych, PhD Economics, Associate Professor of tourism and hotel business department, National University of Food Technology

Chyzhevska Liudmyla Vitaliivna, Dr. Economics, Professor, Professor of the Production, Professor of Accounting and Auditing Department, State University "Zhytomyr Polytechnic", Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine

Members of the editorial board of Law Sciences:

Balгимбекова Gulnara, PhD Law, Head of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Holovach Volodymyr Volodymyrovych, PhD Law, Head of the Board of the Audit Firm "Analitik", Honored Lawyer of Ukraine

Konstantinov Serhii Fedorovych, Dr. Law, Professor, Head of the Administrative Activity Department of the National Academy of Internal Affairs

Vasylynychuk Viktor Ivanovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Operational and Investigating Department of the National Academy of Internal Affairs, Honored Lawyer of Ukraine, Colonel of the Police

Hlushkov Valerii Oleksandrovych, Dr. Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Academician of the International Security and Conflict Academy

Luts Volodymyr Vasylovych, Dr. Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Academician of National Academy of Law Sciences of Ukraine

Musin Kuat Saniazdanyovych, PhD Law, Senior Lecturer of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Ozerskyi Ihor Volodymyrovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Civil and Criminal Law and Process Department of Black Sea National University after Petro Mohyla, Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine

Frytskiy Yurii Olehovych, Dr. Law, Professor, Head of the Constitutional, Administrative Law and Social and Humanitarian disciplines Department, Law and Public Relations Institute of the "Ukraine" University, Honored Lawyer of Ukraine

Yaroyvi Anatolii Oleksandrovych, PhD Law, Professor of Law and Administrative Regulation Department, Mariupol State University, retired judge

Technical editor: Kutsiak Oleksandr Anatoliiovych

Issue Editor: Tumanian Anna Ohanesivna

ЗМІСТ

<i>Т.Б. ГОРОДЕЦЬКА, А.Г. ІВАЩЕНКО.</i> Інноваційне оновлення транспортно-експедиторської діяльності підприємства	6
<i>О.М. ЛУК'ЯНЧУК, Д.В. ВОЛКОВА.</i> Особливості використання методів ефективної оцінки конкурентоспроможності підприємства	13
<i>І.Ю. ТУР.</i> Вартість здобуття вищої освіти в економіці освіти	18
<i>К.Ю. ЗАВРАЖНИЙ.</i> Удосконалення класифікації комунікаційних бізнес-процесів промислових підприємств	22
<i>О.М. БОНДАРЕНКО, І.І. МАСЮК.</i> Шляхи вдосконалення мінімізації дебіторської і кредиторської заборгованості та управління ними	26
<i>Г.В. БУЛКОТ, Л.С. ІВАНОВА.</i> Особливості обліку та аналізу кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками на підприємствах, установах, організаціях України	30
<i>С.О. ФАІЗОВА, О.Л. ФАІЗОВА, В.І. ГУЦАЛОВА.</i> Позитивний імідж, як ключовий фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства	36

CONTENTS

<i>T.B. HORODETSKA, A.H. IVASHCHENKO.</i> Innovative marketing in the strategic management of an industrial enterprise	6
<i>O.M. LUKIANCHUK, D.V. VOLKOVA.</i> Features of application of efficient competitiveness assessment of enterprise	13
<i>I.Y. TUR.</i> Tuition in the economy of education	18
<i>K.Y. ZAVRAZHNYI.</i> Improvement of classification of communication business processes of industrial enterprises	22
<i>O.M. BONDARENKO, I.I. MASIUK.</i> Ways to improve minimization of receivables and payments and management by them	26
<i>H.V. BULKOT, L.S. IVANOVA.</i> Features of accounting and analysis of accounts payable with suppliers and contractors at enterprises, institutions, organizations of Ukraine	30
<i>S.O. FAIZOVA, O.L. FAIZOVA, V.I. HUTSALOVA.</i> Positive image as a key factor of increasing the enterprise's competitiveness	36

ЛУК'ЯНЧУК

Олена Михайлівна
helenykjanchuk@gmail.com

УДК 338:650

ВОЛКОВА

Домнікія Василівна
dayanavolkova97@gmail.comстарший викладач, Одеський
національний політехнічний
університетОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
МЕТОДІВ ЕФЕКТИВНОЇ ОЦІНКИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВАFEATURES OF APPLICATION OF
EFFICIENT COMPETITIVENESS
ASSESSMENT OF ENTERPRISEмагістр, Одеський національний
політехнічний університет

LUKIANCHUK Olena Mykhailivna – Senior Lecturer, Odesa National Polytechnic University

VOLKOVA Domnikiya Vasyilivna – master, Odesa National Polytechnic University

У статті досліджено концептуальні засади стосовно оцінки конкурентоспроможності підприємства, виявивши рівень його економічного розвитку. Визначено основні заходи щодо проведення якісної оцінки конкурентоспроможності. Проведено порівняльну оцінку наявних та ефективних методів оцінки конкурентоспроможності. Наведено основні фактори стосовно актуальної та об'єктивної оцінки конкурентних позицій підприємства. Запропонований перелік показників задля забезпечення ефективної оцінки конкурентоспроможності підприємства.

* * *

В статье исследованы концептуальные основы оценки конкурентоспособности предприятия, обнаружив уровень его экономического развития. Определены основные мероприятия по проведению качественной оценки конкурентоспособности. Проведена сравнительная оценка имеющихся и эффективных методов оценки конкурентоспособности. Приведены основные факторы по актуальной и объективной оценке конкурентных позиций предприятия. Предложенный перечень показателей для обеспечения эффективной оценки конкурентоспособности предприятия.

* * *

Introduction: In today's business environment, issues related to the competitiveness and sustainability of a country, region, or individual enterprise are a priority. Moreover, the competition of the enterprise is the most important factor contributing to the improvement of the efficiency of the national economy. The experience of the most economically developed and competitive countries of the world shows that one of the main elements of enterprise competitiveness management is to assess the level of its economic development. The diversity of all the approaches and methods of assessing the competitiveness of the enterprise, discussed in the article, is combined with the lack of systematic ideas about the mechanisms, priorities and factors of the formation of the enterprise's competitiveness in the development of the national economy of the country, which is currently quite relevant topic.

The purpose of the paper is to determine the features of methods of assessing the competitiveness of the enterprise.

Results. One of the main elements of enterprise competitiveness management is to evaluate its functioning both qualitatively and quantitatively, although only quantitative assessment allows to measure and manage its existing competitiveness. In modern conditions, the assessment of the competitiveness of the enterprise and its products in the country is an important condition for the development of economic security of the country, state, regional and sectoral policies.

Conclusion. To date, every enterprise, especially in unstable market conditions and the availability of both true and fake information, in practice requires the use of different methods and methodological approaches, which can be used to weigh all the analyzed indicators and results of competitive activity of the enterprise and to choose the necessary direction for further effective operations and stable competitive positions. The methods and methodological approaches presented in the article are all different with their advantages and disadvantages, as well as a certain set of indicators of competitive analysis of both external and internal activity of the enterprise. That is why, for the management of the enterprise it is necessary to select only the base of indicators that are necessary for them, and already with their help to choose the most acceptable and effective method of evaluating the competitive positions of the enterprise.

Ключові слова: конкурентоспроможність, оцінка, методи, матриця, конкурентна позиція, конкурентні переваги

Ключевые слова: конкурентоспособность, оценка, методы, матрица, конкурентная позиция, конкурентное преимущество

Keywords: competitiveness, evaluation, methods, matrix, competitive position, competitive advantage

ВСТУП

У сучасних умовах бізнесу пріоритетними стають питання, пов'язані з конкурентоспроможністю та стійкістю розвитку країни, регіону чи окремого підприємства. Більш того, конкуренція підприємства є найваж-

ливішим фактором, що сприяє підвищенню ефективності національної економіки. Досвід найбільш економічно розвинених та конкурентоспроможних країн світу показує, що одним із основних елементів управління конкурентоспроможністю підприємств є

оцінка рівня його економічного розвитку.

Різноманітність усіх підходів та методів оцінки конкурентоспроможності підприємства, розглянутих у статті, поєднується з дефіцитом системних уявлень про механізми, пріоритети та фактори формування конкурентоспроможності підприємства у розвитку національної економіки країни, що є на теперішній час досить актуальною темою.

МЕТА роботи – визначення особливостей методів оцінки конкурентоспроможності підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічна та інформаційна основа дослідження – це фахові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали періодичних видань, ресурси мережі Internet.

РЕЗУЛЬТАТИ

Одним із основних елементів управління конкурентоспроможністю підприємства є оцінка його функціонування як якісно, так і кількісно, хоча тільки кількісна оцінка дозволяє вимірювати наявну конкурентоспроможність та керувати нею. У сучасних умовах оцінка конкурентоспроможності підприємства та його продукції в країні є важливою умовою розвитку економічної безпеки країни, державної, регіональної та галузевої політики.

Будь-яка оцінка – це встановлення наявності та ступеня прояву певної характеристики, за допомогою якої будується аналіз, нормативна регуляція функціонування, розвитку, пошуку, визначення тенденцій, вивчення особливостей та істотних ознак конкурентної діяльності підприємства. Без оцінок неможливо контролювати процес. Чим точніша оцінка, тим більша ймовірність прийняття правильного управлінського рішення.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства ґрунтується на аналізі його технологічних, інформаційних, інвестиційних, інноваційних, виробничих, фінансових та маркетингових можливостей. Він призначений для визначення потенційних можливостей компанії та діяльності, необхідної для забезпечення стійких конкурентних позицій.

Конкурентоспроможність підприємства є зовнішньою та внутрішньою перевагою підприємства відносно інших підприємств тієї ж галузі як на національному, так і на міжнародному ринках.

Якісна оцінка конкурентоспроможності підприємства необхідна для:

- розробки заходів, спрямованих на підвищення можливостей та сильних сторін підприємства;
- визначення контрагентів для здійснення спільної діяльності;
- розробка стратегічних програм ефективної роботи підприємства;
- здійснення ефективної інвестиційної діяльності;
- здійснення перспективної інноваційної діяльності.

На сьогодні ринкові умови диктують свої критерії розвитку економічних відносин, які перед кожним підприємством ставлять безліч проблем. Кожне підприємство для отримання максимально прозорих да-

них про наявний стан конкурентних позицій прагнуть використовувати як традиційні, так і новітні методи оцінки власної конкурентної привабливості, що є їх об'єктивною необхідністю.

На сьогоднішній день існує величезна кількість розрахункових методів та графічних методик оцінки конкурентоспроможності підприємства, причому кожен метод має свої певні особливості, недоліки та переваги. У табл. 1 авторами представлено найбільш ефективні методи оцінки конкурентних переваг підприємств та їх продукції (послуг).

Більшість методик передбачає порівняння практично однакових за своїм видом діяльності підприємств, а також тих, які виробляють подібні товари (послуги) та працюють у подібних економічних умовах. Це все призводить до того, що стає більш складніше визначити чіткі географічні межі конкретного ринку, встановити перелік конкуруючих продуктів та підприємств, які тягнуть за собою подібну невразливість методів оцінювання конкурентоспроможності.

Розглянемо наповнення методичними підходами кожного представленого методу [1-6]:

Матричний. В його основі лежить використання матричних досліджень (табличний та графічний вигляд) оцінки конкурентоспроможності підприємства. Серед матричних моделей найефективнішими є: матриця SWOT аналізу (оцінює все оточення та внутрішній «світ» підприємства), матриця Бостонської консалтингової групи (БКГ) (оцінка позицій та частки ринку, привабливість та зростання галузі); матриця GE/McKinsey (оцінка маркетингової діяльності підприємства, його бренд-менеджменту, а також попит на продукцію та її особливості); матриця Shell/DPM (оцінка бренд-менеджменту, спрямованої політики ведення бізнесу на різних стадіях життєвого циклу); матриця Ансоффа (оцінка стратегії позиціонування товару на ринку); матриця Hofer/Schendel (оцінка існуючих видів бізнес напрямку та оцінка шляхів формування ідеального бізнес-набору підприємства); матриця SPASE аналізу (оцінка стратегічного положення, дій на ринку та конкурентних переваг підприємства серед конкурентів); матриця Томпсона та Стрікланда (оцінка господарської діяльності підприємства та його місця на ринку); матриця конкурентних стратегій М. Портера (оцінка рівня рентабельної діяльності підприємства та його позиції на ринку серед конкурентів); матриця STEP/PEST аналізу (оцінка політичних, економічних, соціальних та технологічних впливів на діяльність підприємства); матриця ADL/LC (оцінка обраної концепції підприємства та її позиції щодо життєвого циклу галузі). Як бачимо, використання матричних методів загалом дасть керівництву підприємства загальну картинку конкурентних переваг та позицій на ринку, окрім матриці SWOT аналізу, яка дозволить побачити проблеми не лише ззовні, але й у середині підприємства, що дасть більш чітке уявлення про наявні проблеми. Можна стверджувати, що для більш якісної оцінки конкурентних позицій підприємства необхідно використовувати кілька матриць одночасно.

Таблиця 1

Найбільш ефективні методи оцінки конкурентних переваг підприємств та їх продукції (послуг)		
Методи	Переваги і недоліки	Характеристика метод
Матричний	Переваги: простота, доступність, візуалізація, використання об'єктивних критеріїв привабливості та конкурентоспроможності, рівень. Недоліки: надмірне спрощення, труднощі з оцінкою та визначенням розміру та частку ринку та темпи його прогнозованого зростання.	аналіз матриці оцінки, заснованої на принципі горизонтальної системи координат, горизонтальної – швидкості збільшення (зменшення) продажу, а також оцінки вертикальної відносної частки ринку підприємств.
Заснований на теорії ефективної конкуренції	Переваги: багатогранні аспекти бухгалтерського обліку діяльності підприємства. Недоліки: конкурентоспроможність підприємств можна визначити елементарним підсумовуванням наявних можливостей підприємства, що як правило не дає необхідного результату визначення конкурентоспроможності підприємства як системи в цілому.	Допомагає визначити найбільш конкурентоспроможні підприємства з найкраще організованою роботою всіх відділів та служб. Визначає, що впливає на ефективність кожної послуги за багатьма факторами (ресурсами) підприємства.
Оцінки конкурентоспроможності підприємства	Переваги: враховує одну з найважливіших складових конкурентоспроможності підприємства, його продукції (послуг). Недоліки: забезпечує дуже обмежене розуміння переваг та недоліків підприємства, оскільки конкурентоспроможність приймає форму конкурентоспроможності товару і не впливає на інші його аспекти діяльності.	заснована на ідеї, що визначає вагомість конкурентоспроможності продукції (послуг), за допомогою розрахунку індексу конкурентоспроможності: здійснюється за кожним видом продукції з використанням параметричних та економічних показників.
Інтегрований	Переваги: враховує не тільки досягнутий рівень конкурентоспроможності підприємства, але також можливу динаміку на майбутнє Недоліки: застосовані інтегральні методи та прийоми визначаючи поточну та потенційну конкурентоспроможність у підсумковому рахунку, що відтворюють методи, застосовані у попередніх підходах, та тягнуть за собою і недоліки відповідних підходів.	заснований на твердженні, згідно з яким значення конкурентоспроможності підприємства інтегрується в її поточний та наявний конкурентний потенціал. Поточна та потенційна конкурентоспроможність, а також їх співвідношення визначається у межах інтегрального індексу та необхідного способу визначення конкурентних переваг підприємства.

Методи, засновані на теорії ефективності конкуренції. Можна сказати, що він є найбільш поширеним, так як заснований на прикладах ефективної конкуренції на ринку. У даних методах використовують оцінку його виробничої, організаційної та управлінської діяльності: теорія ефективної конкуренції Й. Шумпетера (оцінка мінімізації витрат та максимізації прибутку підприємства, а також оцінка введення новаторських рішень у діяльність підприємства); теорія ефективної конкуренції Т.Ф. Хайека (оцінка наявного та необхідного інформаційного забезпечення); методики направлені на оцінку економічних, обігових, збутових та ресурсних критеріїв конкурентоспроможності; методики засновані на оцінці певних груп показників (оцінка ефективної виробничої діяльності, оцінка фінансового стану підприємства); метод бенчмаркінгу (оцінка ефективного маркетингу та просування товарів (послуг)). Дані методи необхідно використовувати лише комплексно, так як кожен окремо розкриває лише певний напрямок діяльності підприємства [7].

Методи, засновані на оцінці конкурентоспроможності продукції підприємства. До даної групи методів відносять: якісні, кількісні, графічні, індексні експертні, критеріальні, стратегічні, методи позиціонування тощо [6]. Кожен методичний підхід має свої переваги та недоліки, оцінюючи водночас лише один конкурентний аспект, який зі свого боку не зможе показати усіх конкурентних переваг (недоліків) підприємства, а також вони є різними за пошуком, визначенням та представленням, що між собою не можливо порівняти, але можливо доповнити.

Представлені методи повинні обов'язково використовуватися комплексно і тому з'являється ще один метод – **інтегральний (комплексний)**, який об'єднує у собі кілька ефективних методів оцінки конкурентних переваг підприємства.

Кожен метод має певний набір показників, які зі свого боку досить суттєво залежать від багатьох факторів оцінки конкурентних позицій підприємства [4, 8] (рис. 1).

Використання правильно обраних факторів (рис.1) призведе до більш точно обраної методики з найбільш повним аналізом його конкурентних позицій.

На сьогодні в Україні не існує загально визнаної методології ефективної оцінки конкурентоспроможності підприємств. Керівництву підприємства необхідно самостійно визначити свою конкурентну позицію на ринку та виявити місце функціонування у життєвому циклі галузі на певній фазі свого економічного розвитку. Дане завдання є досить складним, так як необхідно обрати набір показників, що характеризують усі грані функціонування підприємства та формують рівень його конкурентоспроможності. До основних складових оцінки конкурентоспроможності підприємства відносять: оцінку якості продукції оцінку вартості продукції оцінку одиничних економічних показників, оцінку одиничних технічних показників, визначення інтегральних показників конкурентоспроможності, визначення одиничних показників конкурентоспроможності підприємства, комплексну оцінку конкурентоспроможності підприємства.

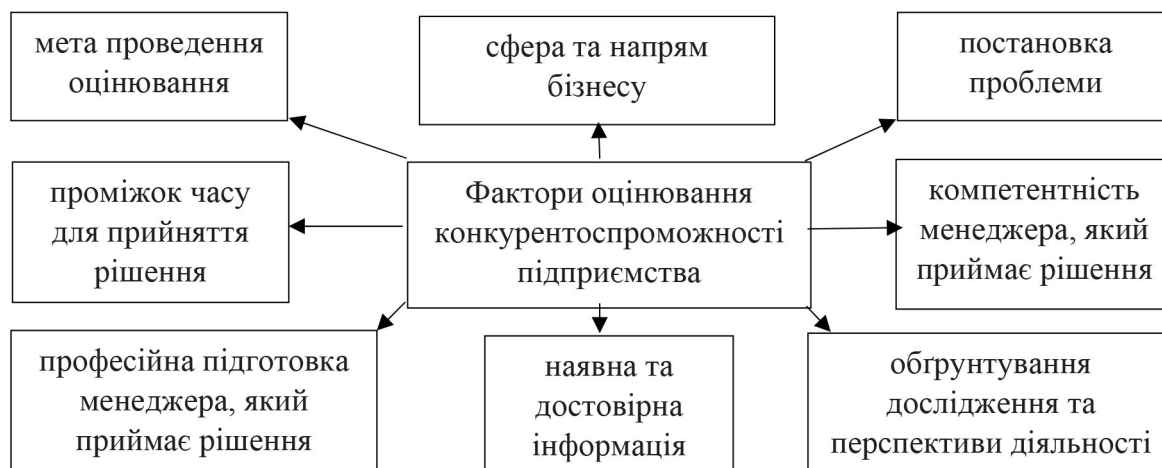

Рис. 1. Фактори оцінювання конкурентоспроможності підприємства

Заключним етапом оцінки є аналіз отриманих результатів, за допомогою яких можна сформулювати або відкоригувати стратегії розвитку підприємства.

Проводячи аналіз ключових характеристик стану підприємства, необхідно обрати основні показники забезпечення конкурентоспроможності підприємства, до складу яких входять такі важливі коефіцієнти [9, 10]:

- коефіцієнт частки ринку, що показує яку частку ринку яку займає підприємство;
- коефіцієнт зміни обсягів продажів, що показує динаміку конкурентоспроможності підприємства за рахунок зростання обсягу продажів;
- коефіцієнт динаміки рівня цін, що характеризує динаміку конкурентоспроможності за рахунок динаміки цін на продукцію;
- коефіцієнт маркетингових комунікацій, що характеризує прагнення підприємства до підвищення конкурентоспроможності за рахунок підвищення ефективності маркетингових комунікацій (включаючи рекламну діяльність);
- коефіцієнт використання PR («паблік рілейшнз») – організація громадської думки, здійснення зв'язків з громадськістю, що включають спектр програм, метою яких є просування та / або захист образу (іміджу, престижу) підприємства або окремих товарів) або бенчмаркінгу;
- коефіцієнт використання особистих (персональних) продажів, що характеризує прагнення підприємства до підвищення конкурентоспроможності за рахунок застосування продажів із залученням торгових агентів.

Запропоновані коефіцієнти, дають уявлення про конкурентоспроможність підприємства, охоплюючи найбільш важливі аспекти його господарської діяльності:

Своєчасний та правильний аналіз конкурентоспроможності підприємства має наступні специфічні особливості та завдання:

По-перше, необхідно визначити конкурентоспроможність підприємства, що є відправною точкою організації всієї виробничо-господарської діяльності в умовах ринкової економіки.

По-друге, вивчення конкурентоспроможності повинно здійснюватися постійно та систематично на всіх етапах життєвого циклу продукції (послуг). Та-

кий підхід дозволяє своєчасно приймати рішення стосовно оптимальних змін у асортименті продукції, необхідності пошуку нових ринків збуту чи нових ринкових ніш, розширення та створення нових виробничих потужностей, розробки нових або модернізації продукції (послуг).

По-третє, оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства обумовлює необхідність використання низки показників, без аналізу яких неможливо зробити загальну оцінку виробничо-господарської діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

На сьогодні кожному підприємству особливо у нестабільних ринкових умовах та доступності як правдивої, так і фейкової інформації, у практичній діяльності необхідно використовувати різні методи та методичні підходи, за допомогою яких можна зважити всі проаналізовані показники та результати конкурентної діяльності підприємства та обрати необхідний напрямок для подальшої ефективної діяльності та стабільних конкурентних позицій. Представлені у статті методи та методичні підходи усі різні зі своїми перевагами та недоліками, а також певним набором показників конкурентного аналізу як зовнішньої так і внутрішньої діяльності підприємства. Саме тому для керівництва підприємства необхідно підібрати лише ту базу показників, які необхідні саме їм, а вже за їх допомогою обрати найбільш прийнятний та ефективний метод оцінювання конкурентних позицій підприємства.

Список використаних джерел

1. Ефремов В.С. Стратегия бизнеса. Концепции и методы планирования. Москва: Финпресс, 1998. 192 с.
2. Вагнер І.М. Модель ADL/LC як методологічний інструментарій стратегічного аналізу. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб.наук. праць. Суми: Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2009. № 26. С. 169–178.
3. Швед Т.В., Біла І.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 405-410.
4. Брижань І.А., Чевганова В.Я. Порівняння методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Технологический аудит и резервы производства. 2015. № 4(5). С. 10-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_4%285%29_3

5. Кириченко О.М., Мігдальський А.В. Методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Ефективна економіка, 2017. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5428#>

6. Левицька А.О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації. Mechanism of Economic Regulation, 2013. № 4. С. 155-163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2013_4_19

7. Пилипук А.В. Развитие научной теории эффективной конкуренции. Современная конкуренция, 2016. №2 (56). URL: https://www.researchgate.net/publication/320843191_Pilipuk_AV_Razvitie_naucnoj_teorii_effektivnoj_konkurencii_Sovremennaa_konkurencia_2016_No2_56

8. Кадирус І.Г. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що на неї впливають. Ефективна економіка, 2014. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_5_104

9. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: монографія / за заг. ред. проф. О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2017. 514 с.

10. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. 470 с.

11. Бельтюков Є.А., Некрасова Л.А. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності. Економіка: реалії часу. 2014. № 2. С. 6-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_2_3

References

1. Efremov V.S. Business strategy. Planning concepts and methods. Moscow: Finpress, 1998. 192 p. (in Russian)

2. Vagner I.M. Model ADL / LC as a methodological toolkit of strategic analysis. Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine: coll. of scien. works. Sumy: State Higher Education Institution "Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine", 2009. № 26. pp.

169–178. (in Ukrainian)

3. Shved T.V., Bila I.S. The estimation of enterprise competitiveness. Economy and society. 2017. № 8. pp. 405-410. (in Ukrainian)

4. Bryzhan I.A., Chevhanova V.Ya. Comparison of methods of enterprise competitiveness assessment. Technological audit and production reserves. 2015. No. 4(5). Pp. 10-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_4%285%29_3 (in Ukrainian)

5. Kirichenko O.M., Mikhalskyi A.V. Methods of assessing the competitiveness of the enterprise. Effective Economy, 2017. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5428#> (in Ukrainian)

6. Levytska A.O. Methods of assessing the competitiveness of an enterprise: domestic and foreign approaches to classification. Mechanism of Economic Regulation, 2013. № 4. pp. 155-163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2013_4_19 (in Ukrainian)

7. Pilipuk A.V. Development of scientific theory of effective competition. Contemporary competition, 2016. № 2(56). URL: https://www.researchgate.net/publication/320843191_Pilipuk_AV_Razvitie_naucnoj_teorii_effektivnoj_konkurencii_Sovremennaa_konkurencia_2016_No2_56 (in Russian)

8. Kadyrus I.H. Competitiveness of the enterprise and the factors that influence it. Effective Economy, 2014. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_5_104 (in Ukrainian)

9. Theoretical, methodological and practical aspects of the competitiveness of enterprises: monograph / ed. Prof. O.H. Yankovyi. Odessa, Atlanta, 2017. 514 p. (in Ukrainian)

10. Competitiveness of the enterprise: assessment of the level and directions of improvement: monograph / ed. Prof. O.H. Yankovyi. Odessa: Atlanta, 2013. 470 p. (in Ukrainian)

11. Beltiukov E.A., Nekrasova L.A. Competitive strategy of the enterprise: essence and formation on the basis of estimation of level of competitiveness. Economics: The Realities of Time. 2014. № 2. pp. 6-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_2_3 (in Ukrainian)